

Asia: VN/16944/2020

Kotimaisen kalan edistämishjelma

Ohjelman visio ja strategiset valinnat

Ovatko ohjelman visio ja strategiset valinnat onnistuneita? Miten niitä tulisi kehittää?

Kotimaisen kalan edistämishjelma on kannatettava. Kotimaisen kalan käyttöä tulisi lisätä nykyisestä ja lisäämisellä on todennäköisesti positiivisia ilmasto-, terveys- ja talousvaikutuksia.

Tavoitteet

Onko ohjelmalla tavoiteltavat vaikutukset tunnistettu oikein?

Kuinka realistisina pidät yllä esitettyjä tavoitteita?

Tavoitteet on asetettu sopivalle tasolle.

Miten muuten haluaisit kommentoida ohjelman tavoitteita?

Edistämishjelmassa on esitetty (tavoitetaso 2027, kalastuksen poistama ravinnemäärä vesistöistä): "Tavoitteena pitää poistettava ravinnemäärä samalla tasolla ja parantaa vesistöjen tilaa." Edistämishjelman ympäristövaikutusten arvioinnissa sama asia on esitetty: "Kasvaa hieman vajaasti hyödynnettyihin kaloihin kohdistuvan kalastuksen vuoksi." Kirjaukset ovat ristiriitaiset. Oletus lienee, että mikäli vajaasti hyödynnettyjä kaloja kalastetaan nykyistä enemmän, on pyynnillä positiivinen vaikutus ravinnemäärien poistumiseen.

1. Kuluttaja- ja markkinalähtöisyyden vahvistaminen

Mitä allaolevista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Kotimaisen kalan käyttöä vauhditetaan julkisilla hankinnoilla. Maa- ja metsätalousministeriön hankintalähteiläs edistää kotimaisen kalan lisäämistä julkisissa hankinnoissa. Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta rahoitetaan toimia (mm. innovaatiokumppanuuteen perustuvaa

hankintamenettelyä), joissa yritykset ja suurkeittiöt kehittävät yhdessä uusia kalatuotteita suurkeittiöiden tarpeisiin.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

-

2. Uudistuminen kasvun vauhdittajana

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Vauhditetaan vajaasti hyödynnettyjen kalojen jalostusasteen nostamista. Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta myönnetään normaalia korkeampaa investointi- ja tuotekehitystukea vajaasti hyödynnettyjen lajien jalostukseen elintarviketuotteiksi ja korkean lisäarvon tuotteiksi.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

-

3. Alkutuotannon edellytysten parantaminen

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Kehitetään kalan pyynti- ja käsittelyprosesseja. Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta rahoitettavassa tutkimuksen ja kalastajien kumppanuusohjelmassa kehitetään alan yritysten ja tutkimuksen yhteistyönä kustannustehokkaita yritysten kannattavuutta ja työolosuhteita parantavia ratkaisuja kalan pyynnin ja saaliin käsittelyn kehittämiseksi.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

-

4. Kasvu perustuu kestävyteen ja vastuulliseen toimintaan

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Panostetaan määrätietoisesti ympäristötoimiin. Kalatalouden ympäristöohjelman avulla tuetaan kalakantojen luontaista lisääntymistä ja parannetaan kalavarojen elinympäristön kunnostustoimien vaikuttavuutta. Kehitetään pyydysten valikoivuutta, tahattomien saaliiden välttämistä sekä suojautumista vahinkoja aiheuttavilta eläimiltä niiden ja kalastuselinkeinon välisen rinnakkaiselon mahdollistamiseksi. Vesiviljelyssä panostetaan ravinnekuormituksen vähentämiseen ja ravinteiden poistamiseen liittyviin innovaatioihin sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviin toimiin.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

-

Palaute ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista

Mitä palautetta haluaisit antaa ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista?

Edistämishojelman ympäristövaikutusten arviointiin on kirjattu: ”Myöskään lisääntyvä muikkukantojen hyödyntäminen ei tutkimustiedon perusteella uhkaa uhanalaisia lohikalakantoja,

koska muikun kalastuksen sivusaaliina saatavien petokalojen määrä on erittäin vähäinen tai olematon.” Edellisen osalta olisi tärkeää esitellä tutkimuslähteet ja tarkentaa, mistä alueista ja pyyntimuodoista puhutaan. Esimerkiksi Itä-Suomessa on kehitetty valikoivaa troolia uhanalaisten lohikalakantojen turvaamiseksi. Tällainen kehittämistyö on syntynyt tarpeesta parantaa troolauksen valikoivuutta. On selvää, että muikunpyynti (esim. troolaus, verkkopyynti, nuottaus), varsinkin lisääntyessään, aiheuttaa vähintään jonkin verran uhanalaisten lohikalajien kuolleisuutta. Asia tulee huomioida ohjelmaa edistettäessä.

Edistämishojelman ympäristövaikutusten arviointiin on kirjattu: ”Muun luonnonkalan kalastus kasvaisi maltillisesti perustuen uusien kalastusalueiden hyödyntämiseen sisävesillä ja merialueella hylkeiden aiheuttamien ongelmien vähentymiseen (saaliin suojaaminen ja hyljekarkottimet).”

Hylkeiden määrä on kasvusuuntainen Itämerellä, myös Suomen alueella. Ovatko saaliin suojaaminen ja hyljekarkottimet kehittyneet/kehittymässä niin vahvasti, että niiden avulla voidaan vähentää, kalastuksen samalla lisääntyessä, hylkeiden aiheuttamaa ongelmaa kokonaisuudessaan?

Muu palaute

Mitä muuta palautetta haluaisit antaa ohjelmasta?

Edistämishojelmaan on kirjattu: ”Kalan viennin arvo moninkertaistetaan erityisesti silakka-, lohi- ja kirjolohijalosteiden jalostusastetta nostamalla ja vientiä lisäämällä.” Jalostusasteen nostoa ja viennin lisäämistä kannattaa tavoitella. Viennistä ja tuonnista puhuttaessa olisi kuitenkin tärkeää täsmentää se, kuinka viennin ja tuonnin mahdollinen lisääntyminen on huomioitu ilmastovaikutuksia laskettaessa. Miten esimerkiksi lisääntyvät kuljetukset vaikuttavat hiilidioksidipäästöihin ja sitä kautta ilmastovaikutusten kokonaisuuteen?

Mikäli kasvatuslaitosten määrää, erityisesti avomerellä, lisätään, on laitosten rakenteiden kestävyteen kiinnitettävä erityistä huomiota. Lisääntyvän vesiviljelyn ei tulisi johtaa tilanteeseen, jossa kasvatuskaloja karkaa nykyistä enemmän aiheuttaen esimerkiksi erilaisten kalatautien leviämisoronkoja.

Vesiviljelyn lisääntyessä on huolehdittava, että kuormitus ei nouse nykytasosta. Vaikka pistekuormitus ei kasvaisi merkittävästi, ei kuormituksen kokonaiskasvua voi nähdä positiivisena seikkana.

Laakkonen Mirko
Pohjois-Pohjanmaan liitto